

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში

თეა ბიძინაშვილი,
სტუ ასოც. პროფესორი

ირმა ბახტურიძე
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებს მნიშვნელოვანი როლი აკისრია ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

დღეისათვის საქართველოს და მისი ცალკეული რეგიონების ეკონომიკური აღმავლობისა და სტაბილურობის ერთ-ერთი ძირითადი გარანტია არის ის, რომ მოვიზიდოთ უცხოურ ინვესტიციები. ამისათვის კი საჭიროა შესაბამისი გარემოს შექმნა. 2008 წლის აგვისტოს ომიდან შეინიშნება პირდაპირი უცხოურ ინვესტიციების ნელი, მაგრამ თანაბარი ზრდის ტენდენცია.

RESUME

Foreign direct investments play an important role in the economical growth of a country. Nowadays the only way to guarantee economical growth and stability of Georgia and its individual regions is to attract foreign investments. It is important to create relevant environment. Since the Russo-Georgian war in 2008 the tendency of foreign direct investments in Georgia has been growing slowly, but evenly.

* * * *

ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკური აღმავლობისა და განვითარების ერთ-ერთ გზას წარმოადგენს ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა, რაც თავის მხრივ, ქვეყანაში მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დანერგვის, ახალი ტექნოლოგიების მოზიდვის და დასაქმების უზრუნველყოფის საფუძველია.

თანამედროვე პერიოდში უცხოური ინვესტიციების დაბანდება მნიშვნელოვანი ეკონომიკური პროცესია, რომლის დროსაც უცხო სახელმწიფოები, კომპანიები და საწარმოები ნერგავენ ინოვაციებს და ტექნოლოგიას მიმღები ქვეყნის საწარმოებში. თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკა ვერ განვითარდება უცხოური ინვესტიციების გარეშე.

მრავალი განვითარებული ქვეყნის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ქვეყნის საინვესტიციო „ბუმი“ იწყება უცხოური კაპიტალის შემოსვლით, მონიავე ტექნოლოგიების დანერგვით. ამასთან, ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატის არსებობისას შეიძლება შეღავათების შემოღება გარკვეულ სექტორებში,

წარმოებისა და რეგიონების მიმზიდველობის ხელშეწყობის მიზნით.

საქართველოს პრობლემა, როგორც განვითარებადი ქვეყნის, მდგომარეობს საკუთარი სახსრების დეფიციტისა და მობილიზაციასთან, რომელიც საჭიროა კაპიტალდაბანდების განსახორციელებლად.

საქართველოსთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას. დღეისათვის საქართველოს და მისი ცალკეული რეგიონების ეკონომიკური აღმავლობისა და სტაბილურობის ერთ-ერთი ძირითადი გარანტია არის ის, რომ მოვიზიდოთ უცხოურ ინვესტიციათა რაც შეიძლება დიდი რაოდენობა, რათა ქვეყანაში აღდგეს მნიშვნელოვანი ეკონომიკური დარგები, რომლებიც სასიცოცხლო მნიშვნელობის ძალას წარმოადგენენ. ამისათვის აუცილებელია ქვეყნის საინვესტიციო გარემო იყოს სტაბილური და მიმზიდველი უცხოელი ინვესტორისათვის. ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს ჩამოყალიბებაში ძირითადად მონაწილეობას იღებენ შემდეგი ფაქტორები: მაკროეკონომიკური მდგომარეობა, საკანონმდებლო ბაზა, სოციალურ-პოლიტიკური პირობები, ბიზნესის ფუნქციონირების პირობები და სხვა ფაქტორები. [2, 88]

არსებული ლიბერალური საინვესტიციო გარემო და თანაბარი პირობები ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციებისათვის, საქართველოს მიმზიდველს ხდის უცხოელი ინვესტორებისთვის. იგი მსოფლიო თანამეგობრობაში მყარად დაიმკვიდრებს ადგილს მაშინ, როცა ეკონომიკა ფართოდ ჩაერთვება შრომის საერთაშორისო დანაწილების სისტემაში. მსხვილი კაპიტალდაბანდების გარეშე ეროვნული ეკონომიკის შექმნა, აღორძინება და განვითარება შეუძლებელია. [1, 24]

გარე და შიდა ფაქტორების გავლენით, საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა წლიდან წლამდე ცვალებადობას განიცდის. მონაცემები ასახავს ყველა პოლიტიკურ და ეკონომიკურ მოვლენას, მათ შორის 2008 წლის ომსა და ფინანსურ კრიზისსაც. ამასთან 2009 წლიდან შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ნელი, მაგრამ თანაბარი ზრდის ტენდენცია.

2017 წლის 9 თვეში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ რეკორდულ ნიშნულს

მილნია და 1,346.5 მლნ. აშშ. დოლარი შეადგინა. ამასთან, 2017 წლის მესამე კვარტალში საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა 17.6%-ით (89.0 მლნ. აშშ. დოლარით) გაიზარდა და 594.5 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა. [4]

წინასწარი მონაცემებით ქვემოთ მოცემულია საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკა 2015-2017 წლებში კვარტალურ ჭრილში, რომელიც შესაძლებელია შეიცვალოს: [5]

2015 წ.-I კვარტალი - 294.6

2015 წ.-II კვარტალი - 465.6

2015 წ.-III კვარტალი - 486.0

2015 წ. - IV კვარტალი - 329.8

2016 წ.-I კვარტალი - 394.0

2016 წ.-II კვარტალი - 408.6

2016 წ.-III კვარტალი - 505.5

2016 წ. - IV კვარტალი - 275.8

2017 წ. - I კვარტალი - 404.5

2017 წ. - II კვარტალი - 347.5

2017 წ. - III კვარტალი - 594.5

საქართველოში ყველაზე მეტი მოცულობის - \$1.76 მილიარდი დოლარის ინვესტიცია 2014 წელს ჩაიდო. თუმცა თუ მხოლოდ წლის პირველ 3 კვარტალს შევადარებთ ამ მხრივ პირველ ადგილზე 2017 წელია.

ეკონომიკის სექტორების მიხედვით ინვესტიციების მაჩვენებლები ასე გამოიყურება:

ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა - \$447 მილიონი, კლება წინა წელთან 3.2%

მშენებლობა - \$241 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 67%

საფინანსო სექტორი - \$156 მილიონი, კლება წინა წელთან 12%

ვაჭრობა, განათლება და მომსახურება - \$117 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 27%

უძრავი ქონება - \$116 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 40%

ენერგეტიკა - \$98 მილიონი, კლება წინა წელთან 18%

სასტუმროები და რესტორნები - \$75 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 74%

დამამუშავებელი მრეწველობა - \$46 მილიონი, კლება წინა წელთან 58%

სამთომომპოვებელი მრეწველობა - \$39 მილიონი, კლება წინა წელთან 2.1%

სოფლის მეურნეობა და თევზჭერა - \$9 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 61%

სტატისტიკის მიხედვით, საქართველოს უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყანა აზერბაიჯანია, რაც პირველ რიგში ქვეყანაში შაჰ-დენიზის მილსადენის მშენებლობის პროექტს უკავშირდება. მეორე უმსხ-

ვილესი ინვესტორი კი თურქეთია.

აზერბაიჯანი - \$378 მილიონი, კლება წინა წელთან 12%

თურქეთი - \$259 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 44%

გაერთიანებული სამეფო - \$175 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 30%

ნიდერლანდები - \$133 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 84%

აშშ - \$52 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 15%

გაერთიანებული საემიროები - \$51 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 36%

პანამა - \$42 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 12%

ჩინეთი - \$35 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 30%

ჩეხეთი - \$34 მილიონი, კლება წინა წელთან 56%

მალტა - \$29 მილიონი, ზრდა წინა წელთან 12%

[3]

უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნების სიაში მოხვდა ოფშორული ზონაც (პანამა), ქართული ბიზნესები ოფშორებს ხშირად რეინვესტირებისთვის იყენებენ. მსხვილი ქართული კომპანიების ნაწილი ევროკავშირის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული, შესაბამისად მათი ბრუნვის ნაწილი უცხოურ ინვესტიციებად აღიქმება.

საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა ობიექტური აუცილებლობითაა განპირობებული, რადგან ამორტიზირებული ტექნოლოგიების პირობებში კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოება გამორიცხულია.

თანამედროვე ეტაპზე ინვესტიციური კლიმატის შესწავლა ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხია, როგორც საერთო-სახელმწიფო, ისე ადგილობრივ დონეზე. თუ გავითვალისწინებთ ქვეყნის ეკონომიკის უმეტეს პოზიციებში ტექნოლოგიურ ჩამორჩენას, საქართველოსათვის აუცილებელია უცხოური კაპიტალი, რომელიც ქვეყნისათვის ახალი კაპიტალის, მოწინავე ტექნოლოგიებისა და მართვის თანამედროვე მეთოდების დანერგვას შეუწყობს ხელს, აგრეთვე წაახალისებს შიდა ინვესტიციებსაც.

საქართველოში დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს ერთი მხრივ, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას და განვითარებას, მისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას, მეორე მხრივ, ეროვნული ეკონომიკის სუვერენიტეტის საკითხებს, რაც საქართველოს ეკონომიკაში უცხოური ინვესტიციების გამოყენებას გულისხმობს.

ამრიგად, ქვეყანას აქვს რეალური პოტენციალი მოიზიდოს უცხოური ინვესტიციები, და ამ გზით ხელი შეუწყოს ეროვნული ვალუტის სტაბილურობას და უზრუნველყოს ეკონომიკური ზრდის მაღალი ტემპები. ქვეყანა პოლიტიკურად სტაბილურია, არ შეინიშნება კორუფცია, გაფორმებულია ასოცი-

რების ხელშეკრულება ევროკავშირთან, რომლის ფარგლებშიც ევროკავშირის ქვეყნებთან თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმით ხდება ვაჭრობა, თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებას მთავრობამ მიაღწია ჩინეთთანაც, თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, ინვესტიციების მოსაზიდად მხოლოდ ეს მაჩვენებლები არ არის საკმარისი. ინვესტორებს ჭირდებათ მყარი გარანტიები, რომ მოახდინონ გრძელვადიანი ინვესტირება ქვეყანაში და ეს გარანტიები თავის მხრივ მოიცავს, საკანონმდებლო და სასამართლო სისტემის მონესრიგებას, სახელმწიფო რეგულაციების პერბილებას, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, საექსპორტო პოტენციალის ზრდას, სამუშაო ძალის ხარისხის გაუმჯობესებას, და ფინანსური ბაზრების განვითარებას. ამ მიმართულებით განხორციელებული ცვლილებები კი თავისთავად, სახელმწიფოს ვალდებულებაა. [6]

ბამოყენებული ლიტერატურა:

1. კონჯარია, ელგუჯა. ინვესტიციების ეკონომიკური არსი, მნიშვნელობა და სახეები // ეკონომიკური პროფილი N10, თებერვალი 2012
1. ქოქიაური ლ., „ინვესტიციების თეორიული გენეზისი,“ თბ., 2007, გვ. 88
2. <http://www.tabula.ge/ge/story/127488-qumsi-shvili-2017-tslis-9-tveshi-saqartveloshi-rekorduli-moculobis-investiciebi-chaido>
3. <https://imedinews.ge/ge/ekonomika/409-62/2017-tsels-pirdapiri-utskhouri-investitsiebis-motsuloba-13465-milioni-dolaria>
4. http://www.geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/bop/FDI_2017Q3-GEO-with%20cover.pdf
5. <http://eugeorgia.info/ka/article/524/pirdapiri-ucxouri-investiciebi---aris-tu-ara-saqartvelo-invest-orebistvis-mimzidveli-qveyana/>